

REDACTIA
și ADMINISTRAȚIA:
Deák Ferenc-utca 35.

Articoli și corespondențe pentru publicare se trimit redacțiunii.

Concurs, inserțiuni și taxele de abonament se simit administrațiunii tipografiei diecezane.

BISERICA ȘI ȘCOALA

FOAIE BISERICESCĂ-ȘCOLASTICĂ, LITERARĂ ȘI ECONOMICĂ.

APARE ODATĂ ÎN SĂPTĂMÂNĂ: DUMINECĂ.

ABONAMENTUL:

Pe un an 10 coroane
Pe jum. an 5 coroane

Pentru România și străinătate:

Pe un an 14 franci.
Pe jum. an 7 franci.

Telefon pentru oraș și comitat Nr. 266.

Cum stăm cu idealismul?

În munții Alpi trăiesc un fel de marmote, cari din anul întreg 7—8 luni le dorm în culcușurile lor subterane bine pregătite și provăzute cu de-ale mâncării, și numai 4—5 luni viețuiesc treze pe suprafața pământului. Dar chiar și în timpul treziei lor, toată munca ce o desfășoară, e făcută în vederea somnului viitor. Nu-i vorbă! Comod principiu de viață au marmotele acestea! Pagubă e însă, că bunul Dumnezeu nu și-a estins ordinațiunea aceasta preînțeleaptă și asupra oamenilor, cari nu cred numai în stomac! Ce atmosferă liniștită și frumoasă s'ar înstăpâni pe pământ, dacă la sosirea primului frig dela sfârșitul lui Octomvrie toți oamenii, cari nu cred și nu au nici un ideal de viață, și-ar adună grăunțele câștigate vara, și-ar astupa bine ușile și ferestrele, și apoi s'ar adânci încetul cu încetul într'un somn fericit, din care nu ar fi trezire decât în poeticul și căldicelul Mai! Cu somnul de iarnă al oamenilor-animale s'ar curmă dela sine firul multor mizerii pe pământ.

Vieța familiară și socială s'ar curăți de multe minciuni, intrigi, calomnii, cari astăzi le pun bețe în roate și le amăresc, fiindcă autorii lor ticăloși ar dormi paralel cu marmotele, fiecare în culcușul său, cu sacul de grăunțe și cu ulciorul de apă la cap. Ce ușor și bine ar putea să lucreze pentru binele trupesc și sufletec al omenimei, oameni, cari vieța aceasta pământescă nici nu și-o pot închipui altcum, decât având un ideal de muncă! Câtă energie, câtă liniște și seninătate sufletească, — o condiție fundamentală pentru a putea munci — câte speranțe nu răpesc oamenii ticăloși, oamenilor de muncă și de ideal. Știința medicală a constatat, că răutatea și ticăloșia omenească, au acelaș efect distrugător asupra fizicului și psihicului omenească.

ca și cei mai periculoși bacili, de aceea „hinc illae lacrimae“ cu somnul de iarnă al oamenilor. Durere! Bunul Dumnezeu a lăsat o seamă de oameni pe pământ, cari nici nu dorm, dar nici nu lucră, ci duc rolul de paraziți veninoși. Vitalitatea unui neam pe pământ o decide raportul ce există între membrii lui de muncă și cu un ideal, și între paraziți. Idealismul, care sacrifică totul pentru cultură și progres, și animalismul, care se închină numai stomacului, aceste două concepții de viață se luptă între olaltă, și după cum învinge una sau alta, se înalță ori pierie un neam.

La popoarele culte vedem că zilnic sporesc acele mijloace, cari au de țintă să răspândească idealismul și să distrugă animalismul. Biserica și școala sunt puse în tot mai bune condiții de muncă, ca cu atât mai ușor să poată să-și îplinească rolul lor de răspânditoare al idealismului în viață. *Întregă viața economică așa e organizată, ca aceasta în ultima consecvență să servească cultura.* Deviza unui popor cult de astăzi este: *Tot mai mult teren sufletului!*

Și iarăși, un popor, care nu dă cuvenită atențiune idealismului în viață, face acelaș lucru ca și omul, care prin o viață greșită și păcătoasă își slăbește puterea de rezistență a globulelelor albe din sânge, cari precum este cunoscut, au menirea să distrugă toți bacilii periculoși ce intră în corp.

La popoarele culte și vrednice de viață, sunt îmbrățișate cu o râvnă nemaipomenită, toate acele mijloace și instituțiuni, despre cari cultura generală a constatat, că sunt în stare să scoată pe om din animalism, și să-l facă tot mai idealist.

Cât se cultivă de intensiv la popoarele apusene, bunăoară, *turistica*.

Unor oameni de ai noștri, cu carte, li se va părea ceva curios, faptul, că cineva, cu

pericolul de a-și pierde viața, se suie pe cutare stâncă fioroasă. Deși turistica cu pericolele și frumsețile ei, deopotrivă de mari, *agerește simțurile, oțelește voința și curățește sufletul*, făcându-l pe om mai harnic și mai nobil. Nu e o simțire de toate zilele, să fi învins cu slaba ta putere omenească, o grandioasă piedecă naturală; nu e plăcere de toate zilele, să vezi jos la picioarele tale întreaga podoabă a munților, râurilor și văilor. O atare plăcere, încă necunoscută, trebuie să-ți topească toată mizerabilitatea. Ce fericită poate fi o națiune, care are tot mai mulți fii scăldați în priveriști de acestea!

Cât pond se pune pe organizațiunile tinerilor în țările culte, numai ca să se formeze din ei odată oameni de ideal și de muncă!

Câte reviste pentru literatură frumoasă și sport nu seamănă cu mână plină, în Apus, idealismul dătător de viață!

Idealismul pătruns în viața socială peste tot și apoi în viața familiară au dat pe mării cercetători pe toate terenele științei Apusului. Reprezentanții celebri ai literaturii, artei și științei, numai din o viață îmbibată cu idealism au putut să răsară!

Și acum o întrebare! Cum stăm noi cu idealismul? Să spunem noi vre-odată copiilor noștrii viața oamenilor celebri, și îi îndemnăm noi să urmeze și ei calea aceasta frumoasă? Peste tot, în convorbirile noastre cu copiii, cum le prezentăm valorile vieții? Vițelul de aur se bucură în conversațiunea noastră familiară zilnică, orî cultura adevărată de cea mai mare cinste?

Noi avem un singur izvor de idealism: *biserica*. Încercăm noi oare, să înțelegem biserica, ori în neglijența noastră de cugetare o persiflăm? *Care este atitudinea noastră față de chemarea bisericii, care țintește să ne desbrace de tot ce e ordinar și să ne însuflească respect față de tot ce e bun, sfânt și curat?*

Cum vorbim înaintea copiilor despre biserică și în ce culoare le-o prezentăm, fiindcă soarta noastră se cuprinde în soarta bisericii? Întrucât o respectăm și o cinștim, suntem capabili de elevare sufletească și idealism, și în măsura în care o zdrobim cu picioarele, moare din noi orice *inclinare* spre idealismul dătător de viață. Și unde nu e idealism, acolo peirea e pe cale. Deviza noastră să fi deci

de acum încolo: *prin biserică la idealism, și prin idealism la viață*. Copiii noștri să crească în respectul nemărginit al muncii și al idealismului, pentru că numai munca și idealismul ne pot garanta viitorul.

Zero.

Recensiunea „Abecedarului Fonomimic întocmit și desemnat de Iosif Moldovan” și „Îndrumările Metodice la Abc. Fonomimic de Iosif Moldovan.”

Abecedarul, mai mult decât oricare altă carte de școală, trebuie să fie întocmit după mintea copiilor. Autorul abecedarului trebuie să fie un pedagog consumat și cu experiență, căci cartea lui este artă pedagogică aplicată, care arată totodată potecile pe cari se poate îndruma sufletul elevilor spre tainele împărăției celor scrise, el trebuie să vie în numele unui precept pedagogic, el trebuie să fie artistul, care se apropie de sufletul elevilor prin desemele și povestirile manualului său, și fiindcă în abecedar se dă temelia, laptele cunoștințelor de mai târziu, trebuie să fie un bun arhitect, care știe ce are să pună la temelie. Din acestea motive e atât de greu să scrii un abecedar bun. Nu este deci nici o mirare, că până acum am avut atât de puține abecedare bune.

Profesorii, cari au studiat știința pedagogică în Germania au adus cu ei metoda cuviatelor normale și ne-au dat singurele abecedare, cari prezentau un nivel mai înalt. În dieceza noastră nu au pătruns aceste manuale, iar în timpul din urmă au năpădit școalele abecedare învățătorului-director I. Vuia, clasice exemple ale desorientării pedagogice și ale unui mercantilism sec, cari numai în lipsa altor manuale potrivite au putut fi tolerate în lista manualelor noastre școlare. Între astfel de împrejurări ne este binevenit „Abecedarul fonomimic întocmit și desemnat de dl Iosif Moldovan, învățător-director școlar în Arad”, un bun manual școlar, care va putea scoate din uz secăturile pedagogice cui-bărite mai ales în dieceza noastră.

Primul abecedar fonomimic a apărut la noi înainte cu 9 ani și eră transplantarea în românește a acestei metod după abecedarul ungaro-sec al învățătoarei Roza Czukrász, cu toate greșelele și greutățile unui început bun pentru a face cunoscut și la noi acest metod. Abecedarul dir. Moldovan însă este mult superior, nu numai prin forma lui atrăgătoare, ilustrațiunile multe și interesante, cari îl fac una dintre cele mai bune și mai apreciate cărți pentru copiii, — chiar și a celor ce nu sunt încă de școală, — ci și prin conținutul și împărțirea metodică a acestui abecedar.

Exercițiile de desemn, cari fără îndoială trebuie să conducă elevii, să le exerciteze mâna și să le mărească interesul, lipseau din cele mai multe manuale de până acum, sau se mărgineau la plictisitoare linii drepte, orizontale, piezișe și perpendiculare, din cari se combinău câteva unelte și mobile: mătură, scaun, masă etc. Se știe însă, că este cu mult mai ușor să desemnezi linii curbate, și nu mai încapă îndoială, că pentru prima treaptă a învățământului trebuie ales ce este mai ușor. Abecedarul dlui Moldovan dă un curs practic de desemn, începând cu linii curbe și păstrând pentru mai

târziu desemnele compuse din linii drepte. *Aceste desemne, mai bine zis acest curs de desemn, este cea mai practică și mai importantă inovație ce o dă dl Moldovan în abecedarul fonomimic.*

După desemne, cari sunt puse la începutul abecedarului, și cari în cursul istorisirilor morale, ce le poate spune învățătorul, vor trebui tratate la începutul anului, urmează partea a doua: dezvoltarea literelor. *Dezvoltarea literelor o face după metoda fonomimic, pentru care dă și „Îndrumări” metodice în un caet separat, dar pe lângă desemnele necesare pentru explicarea literelor pe baza metodei fonomimic, găsim și desemne cari sunt ale cuvintelor normale, așa încât învățătorul poate aprofunda prin acest din urmă cunoștințele însușite cu ajutorul metodei fonomimic. La dezvoltarea literei procede de-odată și cu literile scrise și cu cele tipărite; — și o poate face aceasta fiind mâna elevilor exercitată prin desemnele dela începutul abecedarului. În acest fel găsim în acest abecedar ușurința în dezvoltarea literelor și îmbinarea sunetelor în silabe și cuvinte, caracteristică metodei fonomimic, împreună cu temeinicia metodei cuvintelor normale și practicita metoda scripto-legic.*

După dezvoltarea literelor mici și mari urmează partea a treia: *lectură morală, potrivită copiilor de 6-7 ani. Din înșirarea aceasta se vede superioritatea acestui abecedar, față de abecedarele ce le avem astăzi și propun Ven. Consistor să-l aproabe pentru școlile noastre.*

Propun însă să se facă întru cât se poate chiar și la întâia ediție schimbările următoare: 1) să se atașeze cărții o pagină cu titlu pe hârtie albă; 2) spațiul dintre singuraticile cuvinte să fie mărit, ca să fie mai distinct corpul fiecărui cuvânt; așa cum este astăzi, nu se prea poate observa granițele cuvintelor, fiindă între cuvinte nu este mai mult spațiu decât între silabe și 3) să se facă toate schimbările și corecturile indicate în abecedar cu cerneală roșie.

În abecedar sunt câteva provincialisme sau cuvinte locale ca d. e.: nana, tina, cati, fema, pufi, gogule, gaiu etc., însă când ne gândim, că abecedarul trebuie să se acomodeze priceperii, cunoștințelor și cuvintelor ce le aduce elevul de acasă, nu pot fi privite ca greșeli și cel mult pentru răspândirea și lățirea acestei cărți bune ar fi de dorit, ca să se înlocuiască cu altele.

Ca o parte bună a Îndrumărilor metodice la abecedarul fonomimic scrise de Iosif Moldovan, reliefez faptul, că pentru dezvoltarea literelor sunt grupate toate istorisirile în jurul unei singure persoane, a lui Ionel, și așa este eliminată în parte acuza gravă ce se aducea metodei fonomimic, de a umplea capul elevului cu prea multe povești fără rost. Dintre dezvoltările literelor indicate în aceste îndrumări metodice, îmi pare mai puțin succesă dezvoltarea literei l, care în abecedarele ungurești încă este dezvoltată dela găște, dar îi ajută cuvântul „liba”, la noi aș lăsa cuvântul găscă pentru dezvoltarea literei g; iar pentru l aș lua „limba”; tot așa aș înlocui dezvoltarea literei v în loc de tren (vonat) cu cuvântul onomatopeic „veveriță”. Anume pentru aceste sunete este mai greu să găsești în natură un sunet corespunzător și așa autorii abecedarelor fonomimice, și așa și cei maghiari, au cercat să le deducă din cuvinte cari se încep cu sunete corespunzătoare.

Ca oricare metod așa și metoda fonomimic va trebui să se desvolte cu timpul, dar în faza în care ni-l prezintă dl I. Moldovan în „Abecedarul fonomimic” și „Îndrumările metodice” este o treaptă destul de înaltă în scara progresului din viitor.

Propun Venerabilului Consistor, ca pe lângă schimbările indicate, să aproabe „Abecedarul fonomimic înlocuit și desemnat de Iosif Moldovan învățător-director școlar în Arad”, pentru școlile noastre populare, iar „Îndrumările metodice la Abecedarul fonomimic de Iosif Moldovan Inv.-dir. școlar în Arad” să se aproabe ca carte auxiliară pentru învățători.

Arad 15/28 Aprilie 1917.

Victor Stanciu.

Oficiul parohial.

Credinciosul, badea Mitru, eră înzestrat dela natură cu daruri alese. În corpul lui sănătos se adăpostea o minte ageră, care însoțită de o energie ce nu iarta, la ajutor, ca din om sărac să ajungă avut. Și fiindcă eră convins, precum înșă adeseori spunea, că „cruțarea înseamnă jumătate de câștig” perhoresea luxul și astfel copiii lui s'au obicinuit se umble în haine simple, pecând alții umblau în haine de catifea și mătase. Eră, prin urmare, un gospodar de model, dar și creștin bun. Avea ei scăderi — ca toți oamenii, dar umbra ce o lăsau acestea asupra individualității lui nu-i întuneca aureola virtuților.

La acesta om rar, eu am admirat, în deosebi, un lucru, nu prea obicinuit la alții. Anume: felul, cum își purta evidența afacerilor. Dacă mergeai la el și întrai în discuții despre brânșa lui, te uimea preciziunea cu care îți vorbiă despre evenimentele anilor trecuți: când i-a hătut grindina țarina, când a fost zăpada cea mai timpurie, când a fost boală de vite etc, iar când era vorba despre afacerile gospodăriei lui, — nu fără vădită mândrie — luă notițele de după grindă, le scutura de colb și cetea din slovele notate pe vremuri. Și zicea, că fără acestea încreștări nu și-ar putea conduce economia cu succes.

E de sine înțeles, că destăinuri de acestea au făcut cea mai bună impresie asupra mea și chiar fără a vrea îmi venea să mă compar cu el. Mi-am zis așa: badea Mitru e capul unei familii cu gospodărie intimă, iar eu sunt capul unei comune bisericesti. Fiecare, în cercul său, avem un rol analog de activitate și mijloacele încă se aseamănă. Eu grijesc de educația și luminarea fiilor mei sufletesti, el grijeste de educația fiilor săi, pe cari i-a crescut în credință și frica lui Dumnezeu, dar cu o singură deosebire, că pe când vorba lui e o poruncă sfântă, fiii mei sufletesti o mai tândălesc și atunci caut să mă mângâi cu pățania lui „Popa Tanda” al maeștrului Slavici.

Destul că din mulțimea punctelor, în cari analogia ne adună, pe mine și pe badea Mitru, s'a cristalizat un lucru. Dacă pe el, precum mărturisea, l-a ajutat, în gospodărie, contabilitatea și evidența afacerilor, pe mine, în succesele realizate, m'a ajutat Oficiul parohial. Cum? aceasta nu află de lipsă să o mai spun.

De aceea nu fără consternare am auzit, în timpul din urmă, păreri venite dela frați, cari sub cuvânt, că agendele oficiului parohial îl împedecă pe preot în misiunea pastorală, pretind nu știu ce: simplificarea, ori poate chiar ștergerea oficiului parohial. Un anacronism al timpului și acesta, care nu se poate aduce în concordanță cu misiunea pastorală, ceea ce și află explicarea.

Misiunea pastorală nu constă numai din învățarea cuvântului divin, din rugăciune, respective cele-

brarea serviciului divin, ci și din *conducerea credincioșilor*. Conducerea sau guvernarea credincioșilor reclamă o specială acțiune prin care se efectuează agendele împreună cu guvernarea, ceea ce, cu alt cuvânt, se numește: administrație bisericească.

Pe scara administrației bisericești, oficiul parohial e ultima treaptă, care stă în atingere nemijlocită cu masa credincioșilor. Oficiul parohial e arteria, care ține viu pulsul la periferiile corpului bisericesc, de aceea e un factor destul de important.

La începutul creștinismului, de bună seamă, nu s'a cunoscut oficiul parohial. Apostolul Pavel a instituit de episcopi pe Timotei și Tit, iar lui Tit li scrie: „*Pentru aceasta te-am lăsat pe tine în Crit, ca cele ce lipsesc să-le îndreptezi și să așezi prin cetăți preoți, precum ți-am poruncit*”. (Tit, 1, 5). Deci, unde Pavel nu ajunge, instituie pe alții, și prin epistole le dă îndrumări cum să conducă biserica. Lățirea și consolidarea bisericii a dus cu sine însă, ca puterea guvernării, concentrată în mâna episcopatului, să se execute pe calea administrației bisericești, a cărei ultimă etapă este oficiul parohial.

Oficiul parohial n'a putut fi niciodată un organ superflu în biserică, și cu atât mai puțin acum nu. Nici odată, nu s'au abătut asupra bisericii mai multe și mai mari primejdii decât acum, când dispozițiile guvernului bisericesc trebuie aduse la valoare practică.

Lucrul acesta însă nu se înțelege pretutindenea și din partea tuturor. Mai demult, un fiertat coleg, aspirant la protopopie, exprimase, că dacă ar ajunge protopop idealul lui ar fi să facă din preoți predicatori, dar nu burocrati. El însuși era excelent orator ocazional, dar în predică nu l-am auzit. Destul că după moartea lui, în parohie s'au constatat încercături în loc de ordine. Alții iarăș susțin, că preotul cu vocațiune toate le poate. Și mi-se pare, că aceștia au dreptate.

Agendele oficiului parohial, incontestabil, li dau preotului de lucru, dar nu în măsura de a neglija predica și rugăciunea. Dovadă sunt preoții, cari toate le efectuează cu succes.

Eu am convingerea, că oficiul parohial constituie o parte integrală a chemării preoțești, iar ceie neglija acest oficiu păcătuiesc în contra chemării lor.

Să punem cazul, că oficiul parohial nu execută dispozițiile regulamentare cu privire la funcționarea comitetului, sinodului și epitropiei parohiale; că nu e conștiințios în purtarea matriculelor, ori nu e pedant în păstrarea documentelor parohiei și ne putem închipui în ce haos se învârtă viața bisericească în comuna respectivă. Și lacuna ce o deschide neglijența preotului în partea administrativă, nu se va putea repara prin cele mai excelente predici rostite de pe amvon. Faptele sunt mai tari decât cuvintele.

Dar, îngrijirea numai de suflete e o funcție unilaterală în guvernarea bisericii, până când aceasta își are și partea sa materială, care servește la promovarea binelui sufletesc al credincioșilor. Deci, nici administrarea averilor bisericești nu poate cădea din sfera de activitate a preotului. Unde dânsul nu ia parte activă și nu controlează această administrare, acolo se șgduie temelii. În trecutul bisericii aflăm nenumărate cazuri de neglijență, de această natură,

cari ne pot servi de învățătură. Iată, unele mai aproape de mine:

În comuna mea, azi, lipsește intravilanul parohial cu desăvârșire, precum și 2 jugăre de pământ bisericesc. Dar nici o urmă nu se află despre felul dispariției lor, afară de tradiția, care ne spune numai, că odată au existat. Casa comunală e zidită pe intravilanul bisericesc, acum, în parte, expropriat, fără a afla urmă despre forma și felul cum s'a întâmplat în lipsă de dovezi nici nu mă cuget a învinui pe preoții acelor vremuri, pentru neglijență în îngrijirea sufletelor și a averilor bisericești pentru faptul, că tradiția vorbește despre un trecut vijelios al acestei comune bisericești. Dar față de aceste stări posteritatea așteaptă, cu drept cuvânt, ca cel puțin să se fi purtat o condică a parohiei, ca oglindă a trecutului. Și nici aceasta nu există. Cronica alcătuită de mine e întemeiată pe tradiție care, în multe privințe, nu poate corăspunde adevărului istoric.

Iată lucruri, cari se țin de sfera activității oficiului parohial, dar, aici, spre dauna și regretul posterității s'au neglijat.

Trăim, acum, evenimentele cele mai mari, din câte a văzut lumea și biserica, cari nu vor trece fără să atingă într'un fel sau altul și biserica noastră din fiecare comună. De aceea e datoria oficiilor parohiale a *înregistra*, ca să înregistreze tot ce află de importanță pentru istoricul parohiei.

* * *

Un caz nostim mi-a servit de îndemn la scrierea acestui articol, care nu cred fi fără interes să-l cunoască și cetitorii: între multele lipse create de războiu se numără și lipsa de petrol în timpul din urmă autoritățile au distribuit cantități mai mici cu îndrumarea, ca în primul rând să fie provăzute oficiile publice și — încât se ajunge — câte ceva să se dea și particularilor. Din combinație lipseă însă oficiul parohial. Și am întrebat pe funcționarul executant, că de ce n'a ținut cont și de oficiul parohial? La aceasta mi-s'a răspuns, că la oficiul parohial nu se lucrează. Că, — zicea dânsul, — din proprie experiență știe spune, cum într'o comună mersese la oficiul parohial în cauza unor date matriculare, iar preotul a luat matriculele de după sobă, căci nu avea nici dulap pentru arhivă. Și a adăugat: „Apoi la așa un oficiu mai poate fi vorba de lucru?”

Cred că faptul acesta nu mai are lipsă de comentariu și e destul de instructiv ca să se știe, ce înseamnă neglijarea oficiului parohial și a nu-i da importanța, pe care o merită.

Nicolae Crișmaru.

Poșta redacției.

G. Ch. în P. Notița respectivă a fost publicată în aproape toate cotidienele streine. Precum aflăm noi, cazurile la care se referă sunt atât de variate și reclamă o distincție atât de minuțioasă, încât credem că ai face mai bine să consulți un avocat.

A. în Th. Credem că e mai bine să-l lăsam în mila Sfântului.

Nr. 1931/1917.

Concurs.

Prin aceasta se publică concurs pentru deplinirea catedrei vacante de limba și literatura română și de limba și literatura germană dela institutul pedagogic ort. român din Arad.

Beneficiul împreună cu această catedră este următorul:

1. Salar fundamental de 2600 cor. în caz de aplicare provizorie numai 2200 cor.
2. Cvinecvenalele (6) de câte 200 cor.
3. Bani de cortel 800 cor. respective pe timpul aplicării provizorie numai 600 cor.
4. Participarea, ce va avea să i-o recunoască guvernul țării, la fondul de penziune în sarcina statului

Dela recurenți se cere să aibă calificare pentru profesura de preparandie de stat, precum și calificarea conform §-lui 122, punct 10 din Statutul organic.

Recursele sunt a se adresa Consistorului ortodox român din Arad, în 30 zile dela prima publicare a acestui concurs.

Recursele sunt a se ajusta cu următoarele documente și informațiuni:

- a) Autobiografia pe scurt a recurentului.
- b) Atestat de botez din matricula bisericească, din care să se vadă, că respectivul e român de religie gr.-or.
- c) Atestat despre calificarea recurentului.
- d) Atestat de serviciu dela autoritatea imediat superioară, pentru cazul, că recurentul ar fi funcționat deja și până aci ca profesor la vre'un institut de învățământ.
- e) Eventualele dovezi despre activitatea literară a recurentului.

Arad, din ședința consistorială dela 18/31 Maiu v. 1917.

Consistorul ort. român din Arad.

2-3

Nr. 1932/1917.

Concurs.

Prin aceasta se publică concurs cu termen de 30 zile pentru ajutoarele, menite a se distribui pentru anul școlar 1917/18, pe seama elevilor ordinari săraci și sărguincioși ai preparandiei ort. române din Arad.

Pentru orientarea reflectanților se adaugă, că la ajutoarele de sub întrebare pot reflecta numai atari tineri, cari au de gând să cerceteze preparandia numită ca elevi regulați și au cel puțin 4 clase medii sau vor fi terminat unul sau mai multe cursuri preparandiale.

Respectivele ajutoare se vor vota exclusiv pe durata anului școlar 1917/18, deci fără de vre'un angajament pentru viitor și se vor pune la dispoziția celor ajutorați în rate lunare de câte 40 cor.

Toți acei elevi preparandiali, cari în anul școlar 1916/17 au beneficiat de asemenea ajutoare întrucât doresc să fie luați în combinațiune pentru anul școlar viitor, au să se anunțe și ei pe baza acestui con-

curse; la dincontră nu vor putea fi luați în socotință.

Rugările, ce sunt a se trimite subsemnatului Consistor din partea celor doritori de asemenea ajutoare, vor avea să fie ajustate cu următoarele documente:

1. Extras de botez, adecă din matricula bisericească.
2. Testimoniu despre studiul prestat în anul școlar 1916/17.
3. Certificat oficios dela antistia comunală, vidimat de oficiul parohial concernent, despre starea materială a recurentului și respective și a părinților lui. Certificatul să fie compus în termeni concreți, cuprinzând precizarea de aproape a stării materiale, că ce avere are tata și mama recurentului și însuș recurentul, ca moștenire dela rudeni. Certificatele lipsite de această cerință nu vor fi luate în socotință.
4. Document dela antistia comunală despre aceea, că recurentul — dacă a ajuns la vârsta de asentare — e asentat ori aa, și dacă da, pe când este chemat la serviciu de arme.

Acele de sub Nr. 1 și 2, pot se fie și numai copii, dar autenticate la oficiul pprezbiteral, iar certificatul despre starea materială să fie prezentat în original.

Acei elevi preparandiali, cari au fost deja ajutorați în anul școlar 1916/17 și doresc să fie ajutorați și în anul școlar viitor, e de ajuns să trimită aici, în termenul concursual, numai documentele cerute în punctul 2, 3 și 4; iar întrucât nu s'ar acomoda vor cădea dela ajutoare.

Rugările reflectanților noi, cari nu ar întruni condițiunile arătate mai sus nu vor putea fi luate în socotință.

În rugări să se arate și adresa — locul și posta ultimă — unde să se trimită rezoluțiunea consistorială.

Arad, din ședința cons. dela 18/31 Maiu 1917.

2-3

Consistoriul ort. rom. din Arad.

Concurs.

Direcțiunea subsemnată publică concurs pentru 2 stipendii de câte Cor. 350 din „Fondul pentru ajutoarea elevilor dela seminarul diecezan gr. or. român din Arad“, preliminate pe anul școlar 1917-18, unul pentru un elev din despărțământul teologic și altul pentru un elev din despărțământul pedagogic. La concurs sunt admiși numai elevii născuți în dieceza Aradului.

Concurenții au să adnezeze la petit: 1. Extras de botez. 2. Testimoniu de pe anul școlar 1916-17 (clericii cari au făcut examen de calificare de curs pedagogic și testimoniu pedagogic). 3. Atestat de paupertate dela antistia comunală vidimat și de oficiul parohial. 4. Să justifice, cum s'a susținut până acum la școală. 5. Mai are și alt stipendiu.

Petitul astfel ajustat să se înainteze până la 1/14 August, direcțiunei institutului ped.-teol. gr.-or. român din Arad.

Arad, 18/31 Maiu 1917.

2-3

Roman Ciorogariu,
director.

Concurse.

Pentru întregirea vacantului post de preot din parohia de clasa I. Belinț, tractul Belinț, să scrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Biserica și Școala“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

- 1). O sesie parohială de 32 jugere;
- 2). Stola legală;
- 3). Locuință în natură, cu intravilan și
- 4). Eventuala întregire de dotație dela stat.

Doritorii de a reflecta la acest post sunt poftiți:

a) A nu se prezenta în parohie până ce se vor înfățișa mai întâiu subsemnatului protoprezbiter, spre a dovedi, că au calificația prevăzută pentru parohii de clasa I., conform concludului sinodului eparhial Nr. 84 din 1910;

b) Întru cât sunt din afară de dieceza Aradului, tot cu ocaziunea acestei prezentări, au să dovedească subsemnatului că, au înalta încuviințare a Venerabilului Consistor, respective a Prea Sfințitului Domn Episcop diecezan din Arad, ca să poată reflecta la această parohie;

c) Să-și adreseze petițiile concursuale comitetului parohial din Belinț și să le aștearnă pe calea oficiului protopresbiterial gr.-or. rom. din Belinț (Belenceze, Temes m.), instruate conform legilor în vigoare, cu documente în original și în terminul concursual;

d) Tot în acest termen, să se prezenteze într-o Duminecă sau într-o sârbătoare în sf. biserică din Belinț, spre ași arată desteritatea în tipic și cântare, respective în celebrarea slujbei dumnezeiești și în oratorie.

Alesul va avea să poarte sarcinile publice după sesie, după locuință și după intravilanul parohial și fără altă remunerație, să catihizeze școlarii gr. or. rom. din parohie

Comitetul parohial.

În înțelegere cu mine:

Gherasim Sêrb,
protopresbiter.

—□—

1—3

Pentru îndeplinirea postului învățătoresc-cantorala dela școala ort. rom. din comuna Husasău, protopresbiteratul Peșteșului, se publică concurs, cu termen de alegere pe ziua de 2/15 Iulie 1917.

Venite:

1. Locuință cu 2 chilii, cămară și tindă, în localitatea școlii și un intravilan de $\frac{1}{4}$ jugher, lângă școală.

2. 240 cor. bani din repartitie pe popor.

3. Stolele cantonale îndatinate.

4. 8 jughere catastrale pământ arător și fâneațe.

5. Întregirea dela stat.

Doritorii de-a ocupa acest post se avizează, că cererile de concurs, adresate comitetului parohial din Husasău, să le înainteze subsemnatului, până cu 8

zile înainte de alegere, având, cu știrea mea, a se prezenta în acest timp în parohie, pentru a-și dovedi aptitudinile în cântare și tipic.

Comitetul parohial:

Filip Teaha,
preot-președinte.

Gheorghe Bordaș,
notar adhoc.

În conțelegere cu: *Alexandru Munteanu*, protopresbiter,
inspector școlar.

—□—

1—3

Pentru îndeplinirea posturilor de învățător-cantor din parohiile mai jos înșirate, se publică concurs cu termen de alegere de 30 zile, dela prima publicare în organul oficios diecezan, și anume:

I. În *Dernișoara* (Alsóderna) pe lângă beneficiul: 1. Bani gata dela poporeni 500 cor. 2. Pământ arător 8 jughere, valorat în 100 cor. 3. Drept de pășunat pentru 8 vite. 4. Drept de lemne 8 părți. 5. Stolele îndatinate. 6. Pentru școala de repetiție 40 cor. 7. Întregirea asigurată dela stat.

II. În *Șumugiu* (Váraduzsopa) pe lângă beneficiul: 1. Bani gata 754 cor. 26 fl. 2. Pământ 8 jughere, valorat în 60 cor. 3. Stolele îndatinate. 4. Folosința unui intravilan. 5. Întregirea dela stat. (Cvartir acum nu este, dar se va edifica).

III. În *Tășad* (Tasádfő) postul I. pe lângă beneficiul: 1. Bani gata 868 cor. 2. Folosința unui intravilan. 3. Stolele îndatinate. 4. Întregirea dela stat.

Afară de Șumugiu celelalte au locuințe în natură, cu grădină de legume. Pentru scripturistica și participare la conferințe, se vor da sumele staverite de superioritate. De curățitul și încălzitul salei se vor îngriji parohiile.

Aleșii vor avea a prevedea și învățământul adulților, precum și strana și alte trebuințe cantonale, instruind elevii în cântările bisericesti, conducându-i regulat la sf. biserică.

Reflectanții la aceste posturi, sunt poftiți a-și înainta petitele ajustate cu documentele recerute, adresate respectivului comitet parohial, la P. O. oficiu protopopesic din Oradea-mare, având a se prezenta în vre-o Duminecă ori sârbătoare la sf. biserică din comuna respectivă, spre a se arată poporului, dovedindu-și capabilitatea în tipic și cântare.

Comitetele parohiale.

În conțelegere cu: *Andrei Horvath*, protopopul Orăzii-mari, inspector de școale.

—□—

1—3

Pentru îndeplinirea parohiei de cl. III-a din *Păiușeni* (Paizs) se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în organul oficios „Biserica și Școala“.

Emolumentele sunt:

1. *Uzusufructul unui intravilan parohial.*
2. *Birul legal.*

3. Stolele legale

4. Intregirea dela stat.

Darea publică după beneficiul preoțesc o va solvi alesul.

Reflectanții sunt poftiți, ca recuțsele ajustate conform regulamentului pentru parohii și adresate comitetului parohial din Păiușeni; să le subșearnă oficiului pbbiteral din Buteni având până la terminul regulamentar a se prezenta în sf. biserică din Păiușeni spre a-și arăta desteritatea în oratorie și cele rituale.

Comitetul parohial.

In conțelegere cu: *F. Rozin*, pbbiter

—□—

2--3

Pentru îndeplinirea posturilor vacante învățăto-rești din protopopiatul Beliului se publică concurs cu termin de alegere de 30 zile dela prima publicare.

1. *Călăce*, salar în bani 600 cor. și întregirea dela stat.

2. *Chișlaca*, salar 600 cor. și întregirea dela stat.

3. *Craiova*, salar 600 cor. și întregirea dela stat.

4. *Coroiu*, salar 600 cor. și întregirea dela stat.

5. *Cărășeu*, salar 600 cor. și întregirea dela stat.

6. *Dumbrăvița de codru*, salar 600 cor. și întregirea dela stat.

7. *Sânmiclăușul de Bins*, salar 600 cor. și întregire dela stat.

8. *Șiad-Rogoz*, salar 600 coroane și întregire dela stat.

9. *Suplac*, salar 600 de cor. și întregirea dela stat.

10. *Susag-Tâlmăciu*, salar 600 de coroane și întregire dela stat.

11. *Tăgădău*, salar 600 cor. și întregire dela stat.

12. *Ursad-Pocluse-Hodișel*, salar 600 de cor. și întregirea dela stat.

13. *Urvișiu de Bins*, salar 600 cor. și întregirea dela stat.

La școlăle acestea sunt locuințe aomodate și grădini de legume pentru învățători precum și stole cantonale îndatinate.

Recurenții amăsurat prescrișelor §-lui 58. din regulamentul școlar au a-și înaintă suplicele adresate comitet. parohial la subșcrișul în Feketegyörös. având a-se prezenta la sf. biserici din comunele la cari reflectează pentru a-și dovedi iscusința în tipic și în cântări.

F. Giriș la 3/16 Iunie 1917.

Petru Serbu,
protopop.

—□—

2—3

Conform ord. Vener. Consistor Nr. 3343 B. 1916.

Pentru îndeplinirea parohiei de clasa III-a Husasău, protopresbiteratul Peșteșului, se publică concurs repețit, cu termin de alegere pe ziua de 24 Iunie 7 Iulie 1917.

Emolumente:

1. Casă parohială și dependentele, cu intravilan de 1200 stăngeni pătrați.

2. Pământ parohial de 16 jugăre catastrale, arător și fânațe.

3. Birul preoțesc dela fiecare număr de casă câte-o măsură de cucuruz, sau prețul ei curent. Chi-riașii câte-o 1/2 măsură.

4. Stolele îndatinate și precizate în protocolul comitetului parohial din 3/16 Iulie 1916.

5. Intregirea dotațiunei dela stat.

Doritorii de-a ocupa această parohie sunt învitați a-și înaintă rugările adresate comitetului parohial din Husasău, Prea Onor. oficiu protopopesc în Mezotelegd, în terminul legal; iar în parohie se vor prezenta cu stricta observare a §-lui 33 din Regulamentul pentru parohii, pentru a se face cunoscuți poporului, a servi, sau a cântă și predică.

Comitetul parohial.

In conțelegere cu: *Alexandru Munteanu*, protopresbiter ort. român.

—□—

2—3

Pentru îndeplinirea următoarelor parohii vacante din protopopiatul Beliului se publică concurs cu termin de alegere după expirarea intervalului de 30 zile dela prima publicare.

1. *Archis*, dotațiunea e: pământ parohial de 10 jug, catastr. bir dela toată casa câte 1/2 măsură cucuruz, stolele îndatinate și congrua, parohia e de cl. III.

2. *Bochia Beniști*, de clasa III., beneficiul e: bir câte una măsură cucuruz dela fiecare casă, stolele îndatinate și întregirea dotațiunei dela stat.

3. *Cărășeu*, de clasa II., emolumentele sunt: pământ parohial de 5 cubule, un intravilan de 600□, bir dela toată casa câte una măsură de bucate, stolele îndatinate și întregirea dotațiunei dela stat, arânda căsei pentru preot o va plăti comunș bisericească.

4. *Cumănești*, de clasa III., dotațiunea e: pământ parohial de 12 jug. catastr. stolele obicinuite, întregirea dotațiunei dela stat.

5. *Hășmaș — B. Urviș — Clit*, de clasa III., emolumentele sunt: pământ parohial de 12 jugăre, din Urviș și Clit, bir câte o 1/2 măsură cucuruz dela toată casa, din Hășmaș câte o ziua de lucru de familie, stolele îndatinate și întregirea dotațiunei dela stat.

6. *Mărăuș*, de clasa III., beneficiul e: pământ de 15 jug. catastr., bir câte 1/2 măsură cucuruz dela fiecare casă, un intravilan de 800□, stolele uzuatē și întregirea dotațiunei din visteria statului.

7. *Nermiș*, de clasa III., beneficiul e: casă parohială și grajd, pământ parohial de 3 jug., bir dela fiecare casă câte o măsură grâu și cucuruz, stolele îndatinate și întregirea dotațiunei dela stat.

8. *Sic M.*, de clasa III., beneficiul este: pământ parohial de 15 jug., dela fiecare casă câte 1/2 măsură cucuruz bir, stolele uzuatē și întregirea dotațiunei dela stat.

9. *Suplac*, de clasa II., dotațiunea e: pământ parohial de 4 1/2 jug., bir dela fiecare casă câte una măsură cucuruz, stolele îndatinate, pentru cel îndreptățit e asigurat maximul dotațiunei dela stat.

10. *Ursad* cu $\frac{1}{8}$ din *Hodișel* și *Pocluse*, de clasa III., beneficiul e: bir câte una măsură de cucuruz dela casă, din *Hodișel* însă câte $\frac{1}{2}$ măsură și câte o zide lucru cu mâinile, pământ parohial 15 jug. catastrale, stolele îndatinate și întregirea dotațiunei dela stat.

În toate comunele acestea sunt competențe de pășunat pentru vite. Cei aleși afară de *Nermiş* se vor îngriji de locuințe.

Reflectanții până la alegere, sunt poștiți a se prezenta în cutare *Duminecă* ori *serbătoare* la sfintele biserici pentru a cânta, ori celebra și predica, având relursele a-le înainta la subscrisul în *Feketegyörös*.

F. Griș, la 3/16 Iunie 1917.

Petru Serbu,
protopop.

—□—

2—3

Pentru întregirea vacantului post de preot-paroh din parohia de clasa I. *Bara*, tractul *Belințului*, se escrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în organul diecezan „*Biserica și Școala*”.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. O sesie de pământ, parte arător, parte fânaș;
2. Intravilan parohial de $\frac{3}{4}$ jugăr;
3. Stolele legale și
4. Eventuala întregire de dotațiune dela stat.

Alesul va purta sarcinile publice după sesie.

De asemenea se obligă ca, fără altă remunerație, să catihizeze școlarii gr. or. rom. din parohie.

Doritorii de a reflecta la acest post, pe lângă respectarea § lui 33 din Regulamentul pentru parohii, au să dovedească:

a) Că posedă calificația pretinsă prin concluzul sinodului eparhial de sub Nr. 84/1910 și

b) Că îtrunesc toate condițiile concursuale.

Întrunirea acestor condiții trebnie să o dovedească oficiului protopresbiteral de-odată cu însinuarea dorinții de a se prezenta poporului.

Întrucât sunt din alte dieceze, trebuie să dovedească, totatunci că, au consimțământul Consistorului, respective al Episcopului diecezan, de a reflecta la această parohie.

Sunt poștiți mai departe ca, în terminul concursual, să se prezinte într'o *Duminecă* sau într'o *sărbătoare* în sf. biserică din *Bara* (*Barafalva*, *Krassó-Szörény megye*) spre a-și arăta desteritatea în cântare și tipic, eventual în slujire și în oratorie.

Petițiile, instruate cu documentele de lipsă, în sensul indicat mai sus, se trimt comitetului parohial din *Bara*, pe calea oficiului protoprezbiteral gr. or. rom. din *Belinț* (*Beleacze*, *Temes megye*), în terminul concursual.

Comitetul parohial.

În înțelegere cu mine: *Gherasim Sêrb*, protopresbiter.

—□—

2—3

În baza rezoluțiunei Vener. Consistor de Nr. 922/977 B. pentru îndeplinirea postului de paroh din parohia *Mezőpeterd* (*M. Peterd*), devenit vacant prin moartea parohului *G. Pirtea*, prin aceasta se publică

concurs cu termen de alegere de 30 zile dela prima publicare a concursului în organul diecezan oficios.

Venitele acestei parohii sunt:

1. Casa parohială cu supraedificatele și grădină.
2. Pământ parohial 24 jughere catastrale și dreptul de pășunat.
3. Bir parohial 8 cubule grâu și 8 cubule primăveri din partea bisericeii.
4. Stolele îndatinate, care la credincioșii din filii se socotesc dublu.
5. Eventuala întregire dela stat.

Parohia este de clasa I.

Preotul fiitor va avea să supoarte toate dările pentru sine, și să provadă fără altă remunerațiune catehizările elevilor nostri dela orice școală din parohie.

Recurenții sunt poștiți a-și înainta petitele cu documentele originale pretinse în concluzul sinodal Nr. 84/913 și cu atestat de moralitate, adresate comitetului parohial din *M. Peterd*, *P. On.* oficiu protopopesc din *Oradea-marea*, având a se prezenta cu stricta observare a dispozițiunilor regulamentare, în sfânta biserică de acolo, spre a-și arăta capabilitatea în tipic, serviciu și oratorie.

M. Peterd, din ședința comitetului parohial ținută la 23 Aprilie (6 Maiu) 1917.

Nestor Popa,
adm. par. preș. com.

Alexandru Sala,
not. comit.

În conțelegere cu: *Andrei Horvath*, protopopul *Orăzii-mari*.

—□—

3—3

Tipografia diecezană

execută cele mai moderne lucrări în branșa tipografică: cărți, reviste, foi volante, invitări de cununie și logodnă, bilete de vizită, extrase de botez, registre, note :: muzicale etc. etc. ::

Arad, str. Deák F. nr. 35.

Telefon p. oraș și com. nr. 266.